

Ozadje politike

Globalno soglasje za obravnavo okoljskih vprašanj – zlasti v zvezi s podnebnimi spremembami in tveganji, ki jih to prinaša – se postopoma povečuje, pri čemer je poudarek na nezaščitenosti virov, podnebni negotovosti, socialnih neredih in visokih gospodarskih stroških. Zavedanje različnih učinkov okoljskih vprašanj na ženske in moške ter načinov, kako neenakosti med spoloma spodbujajo možnosti žensk, da se na te grožnje odzovejo, se povečuje; to še krepi navedba različnih potrošniških navad žensk in moških.

Blažitev podnebnih sprememb v EU na splošno

olzvajajo se ukrepi na področjih energijske učinkovitosti, trajnostnega prometa ter zajemanja in shranjevanja ogljika, pridobila pa je tudi pionirsko vlogo v mednarodnih konvencijah o podnebnih spremembah.

Sklepi Sveta Evropske unije (junij 2012)

oPoudarjajo nujno potrebo po izboljšanju enakosti spolov pri odločanju na področju blažitve podnebnih sprememb, zlasti v prometu in energetiki.

oPoudarjajo, da spolni predsodki in stereotipi pomagajo ohranjati spolno razlikovanje v izobraževalnem sistemu in na trgu dela, vključno s področji zelenega gospodarstva, ki so najpomembnejša za blažitev podnebnih sprememb (npr. promet in energetika).

Evropski parlament (2007–2012)

oPoziva Komisijo in Svet, naj zagotovita, da ukrepi glede podnebnih sprememb ne bodo negativno vplivali na enakost spolov in vključevanje vidika enakosti spolov v podnebne politike.

oPredlaga prehod na „zeleno gospodarstvo“ ter poziva k raziskavam o njegovem vplivu na ženske in njihovo vlogo pri prehodu.

Evropska komisija

oUvršča energijo in promet med prednostna področja (COM(2013)0216 final).

Strateški cilji pekinške platforme za ukrepanje in kazalniki EU

- K.1.** Ženske dejavno vključiti v okoljsko odločanje na vseh ravneh.
- K.2.** Vprašanja in obete na področju enakosti spola vključiti v politike in programe za trajnostni razvoj.
- K.3.** Okrepiti ali uvesti mehanizme na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni, da se oceni vpliv razvojnih in okoljskih politik na ženske.

Kazalniki na tem ključnem področju, ki vzbujajo zaskrbljenost, so bili pred kratkim razviti na pobudo danskega predsedovanja Svetu EU. Ker so okoljski izzivi pomembni za položaj žensk, so ti kazalniki osredotočeni na vpliv, ki ga imajo ženske na pomembnih prizoriščih odločanja o podnebnih spremembah, zlasti pri blažitvi podnebnih sprememb. Dalje, z njimi se ugotavlja delež žensk in moških na področju naravoslovja in tehnologij ter analizira razlikovanje po spolu pri odločitvah glede izobraževanja. Kazalniki v zvezi z drugim in tretjim strateškim ciljem na področju K pekinške platforme za ukrepanje še niso na voljo. Ta cilja – s katerima se poziva k boljšemu vključevanju vidika spola v okoljske politike in programe – je tako še treba obravnavati.

Podatkovna zbirka „Ženske in moški v EU – dejstva in številke“, ki jo je razvil Evropski inštitut za enakost spolov, zagotavlja najnovejše podatke in informacije o teh kazalcih, ki so na voljo na spletnem naslovu: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

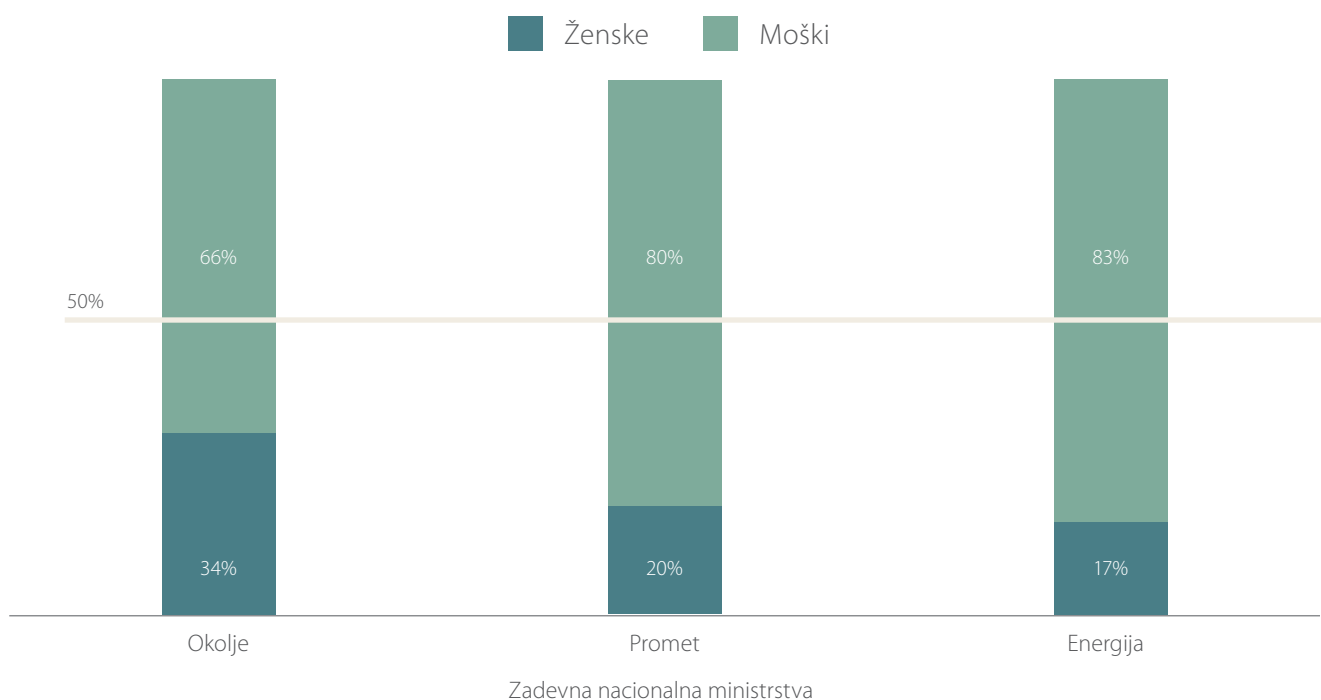
Ugotovitve iz vseevropskih podatkov

Počasen napredek pri vključevanju žensk v odločanje na okoljskem področju

Vključevanje žensk v strateške odločitve, povezane s podnebjem, ni nujno samo z demokratičnega vidika, temveč je bistvenega pomena pri ugotavljanju, kako okoljske politike in programi vplivajo na ženske in moške. Večina nosilcev odločanja na tem področju v EU je

DELEŽ ŽENSK NA VISOKIH POLOŽAJIH NA NACIONALNIH MINISTRSTVIH, 2011

Vir: EIGE, Enakost spolov in podnebne spremembe, 2012.

moških, prav tako na najvišjih ravneh nacionalnih ministrstev, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami, prevladujejo moški. Na splošno je bilo leta 2013 v EU med ministri 19 % žensk in 34 % žensk med najvišjimi uradniki na ministrstvih za okolje, energijo in promet.

Ženske so uspešnejše pri doseganju najvišjih položajev v okoljskem sektorju kot v energetske in prometnem sektorju. Leta 2011 so bile ženske najbolj zastopane na okoljskih ministrstvih, kjer so zasedale tretjino najvišjih položajev (34 %).

Podobno pa so ženske še naprej premalo zastopane v vseevropskih podnebnih institucijah. Leta 2013 so ženske zasedale približno četrtno (27 %) položajev odločanja v zadevnih generalnih direktoratih Evropske komisije.

Zdi se, da so ženske bolje zastopane v odborih Evropskega parlamenta, povezanih s podnebjem (2010–2014): med člani zadevnih odborov je 38 % žensk, ki so najbolj zastopane na okoljskem področju, saj jih je v Odboru za okolje, javno zdravje in varnost hrane 49 %.

Zdi se, da učinek „steklenega stropa“ vztraja tako na nacionalni ravni kot tudi na ravni EU, saj se je sorazmerno zmanjšalo število žensk na najvišjih položajih.

Povečalo se je število žensk pri odločanju o podnebnih spremembah na mednarodni ravni

Napredek žensk je bil največji v glavnih podnebnih institucijah ZN, zlasti v pomožnih organih Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah, kjer

se je med letoma 2009 in 2012 zastopanost žensk postopoma povečevala.

Ženske so v zadnjih petih letih napredovale tudi v delegacijah konference pogodbenic ZN, čeprav v manjšem obsegu: s 36 % (2004–2008) na 39 % (2008–2012).

Moški še naprej prevladujejo na položajih, povezanih s tehnologijo

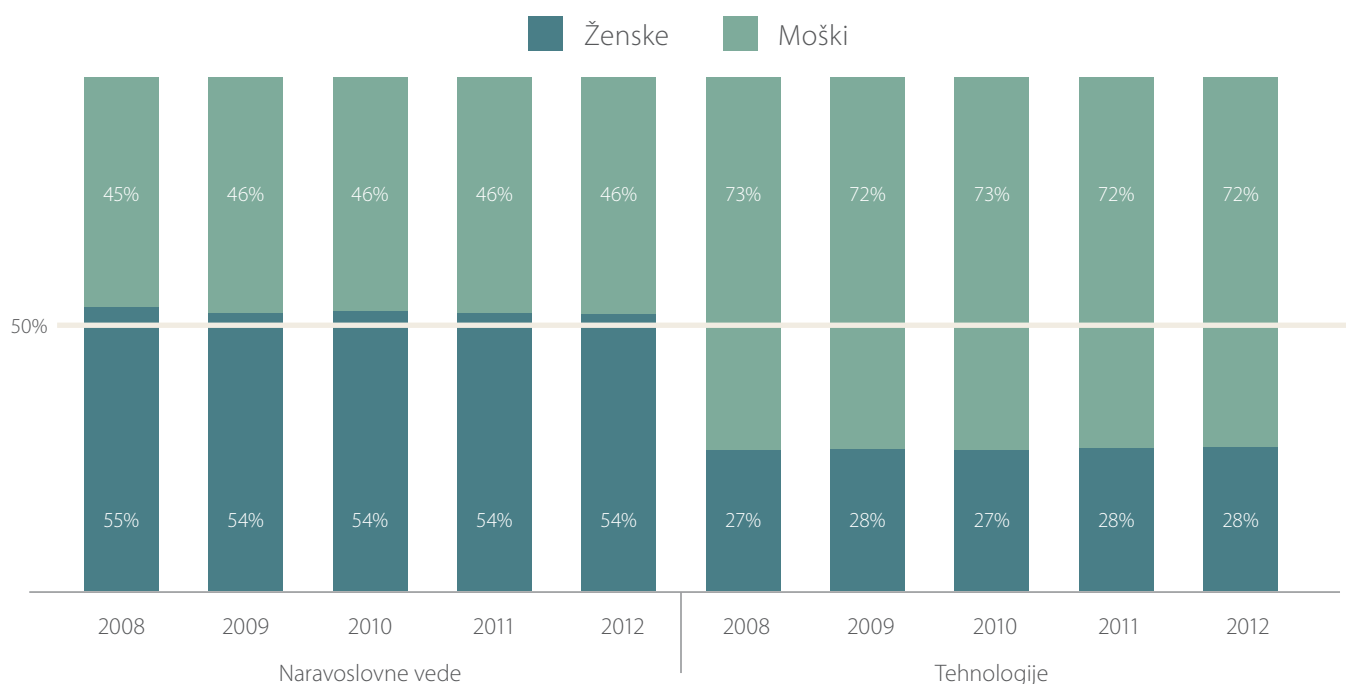
Sedem področij je, na katerih se običajno gradi poklicna pot na področju okolja – ta spadajo bodisi med naravoslovne vede (vede o življenju in fizikalne vede) bodisi med tehnološke vede (inženirstvo in inženirski poklici; proizvodnja in predelava; arhitektura in gradnja; prometne storitve; in varstvo okolja). V EU obstaja dobro ravnovesje med spoloma v okviru naravoslovnih ved, čeprav moški še naprej prevladujejo na položajih, povezanih s tehnologijo.

Ob predpostavki, da so za dostop do delovnih mest na področjih, povezanih z okoljem, potrebne kvalifikacije z navedenih področij, imajo ženske malo ali omejene možnosti za zaposlitev in napredovanje v teh industrijah. Leta 2010 so ženske predstavljale samo petino (22 %) zaposlenih v sektorjih oskrbe z električno energijo, plinom in paro, prometa in skladiščenja v EU.

Izobrazbene kvalifikacije pa niso nujno edina ovira za udeležbo in napredovanje žensk v energetiki in prometu. Med drugimi dejavniki so ohranjanje spolnih stereotipov, pritisk zaradi pogostih potovanj ter delovno okolje, ki ni naklonjeno ženskam.

DELEŽ ŽENSK MED OSEBAMI S TERCIARNO IZOBRAZBO IZ NARAVOSLOVNIH VED IN TEHNOLOGIJ, 2008–2012

Vir: Eurostat, statistični podatki o izobraževanju

Kljub temu je mogoče domnevati, da pridobitev izobrazbe in usposabljanje na področju tehnoloških ved olajšata zaposlitev v teh industrijah. Premajhna zastopanost žensk med takimi diplomanti je kot taka ovira za strategijo Evropa 2020, s katero se poskuša odpraviti

razlikovanje med različnimi delavci na trgu dela. Poleg tega ogroža izpolnitev ciljev Evropske strategije za enakost žensk in moških (2010–2015), s katero se razlikovanje v izobraževanju in na trgu dela priznava kot ključni vzrok za razliko v plačilu med spoloma.

Koristne pobude:

Države članice uporabljajo različne pristope pri vključevanju vidikov spola v odločanje na okoljskem področju. Avstrijski podnebni program je spodbujal dejavno sodelovanje žensk pri odločanju na področju okoljske politike in vključevanje vidika spola. Mesto Dunaj že več kot 20 let obravnava vidik spola pri načrtovanju, teme, povezane z vidikom spola, pa so dobro vključene v urbanistično načrtovanje. V Nemčiji zvezno ministrstvo za okolje, varstvo narave, gradnjo in jedrsko varnost (BMUB) uporablja vodilno načelo enakosti spolov v okviru svoje pristojnosti in pri financiranju projektov prek partnerjev.

O večjem vključevanju vidika enakosti spolov je poročala Litva, kjer od leta 2003 z nacionalnimi programi za enake možnosti žensk in moških obravnavajo vprašanja žensk in okolja. To vključuje spodbujanje sodelovanja med NVO z vključevanjem vprašanj enakosti v okoljske projekte in z okoljskimi programi, ki jih vodi vlada, vključno z možnostjo enakega koriščenja rezultatov teh projektov. V Sloveniji je program za razvoj podeželja 2007–2013 sistematično spodbujal enake možnosti in dostop do vseh ukrepov. Pozneje je bil sprejet nov program za razvoj podeželja 2014–2020, ki sledi trajnostnim ciljem. Z ukrepi za razvoj kmetijstva in podeželja se bodo izboljšale življenjske razmere in povečala enakost spolov. Na Češkem je leta 2010 ministrstvo za okolje razvilo pristop za vključitev vidika enakosti spolov v projekte in načrte, ki imajo velik vpliv na okolje, kot so gradbeni načrti, urbano zelenje ali prevozne storitve, na primer odstranitev in preprečevanje uhajanja snovi, ki so tesno povezane z zdravjem žensk.

DOSEŽKI IN OVIRE NA PODROČJU K: ŽENSKO IN OKOLJE

DOSEŽKI

- Zastopanost žensk na položajih odločanja o okolju in v mednarodnih delegacijah pomožnih organov UNFCCC se je izboljšala.
- Prisotnost žensk na položajih in v poklicih, povezanih z okoljem, se je povečala.
- Poudarjene so razprave o medsebojni povezavi med podnebnimi spremembami in spolom.
- Države članice želijo povečati prisotnost žensk v naravoslovnem in tehnološkem izobraževanju.

OVIRE

- Svetovni izzivi, kot so podnebne spremembe, različno vplivajo na ženske in moške.
- Ženske so premalo zastopane pri okoljskem odločanju na vseh ravneh (nacionalni, evropski in mednarodni).
- Ženske so premalo zastopane na vseh položajih, povezanih z okoljem, zlasti na položajih, v poklicih in na političnih funkcijah, ki zadevajo energijo in promet.
- Vključevanje vidika enakosti spolov v okoljske politike je zahtevno, cilji glede enakosti spolov pa so redko vključeni v okoljske strategije.
- Razumevanje vzorcev proizvodnje in porabe energije z vidika spola ni dovolj.

Pot naprej za EU

- Bolje razumeti povezavo med spolom in okoljem, da se zajame vpliv okoljskih politik ali programov na ženske in moške.
- Učinkovito vključevati vprašanja enakosti spolov v reševanje svetovnih izzivov (npr. podnebne spremembe, zelena rast).
- Priznati, da so ženske lahko bolj občutljive za podnebne spremembe, in izrecno pretehtati vpliv na ženske iz manjšinskih skupin.
- Zagotoviti upoštevanje vidika spola v politikah z uravnoteženjem zastopanosti žensk na položajih odločanja, da se upoštevajo potrebe in prispevki žensk.

MISSING TRANSLATION

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-280-8

doi:10.2839/82394

MH-04-15-022-SL-N